

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 10. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Peklenski načrti tašističnega Rima

RAZKRITJA NOVINARJA WICKHAMA STEEDA.

Ko smo na tem mestu razpravljali o Gömbösevem potovanju v Rim, smo omenili tudi to, da so se istočasno mudili v »večnem mestu« zastopniki makedonsko-srbskih, hrvaških emigrantov in nemških narodnih socialistov. Obenem smo izrazili mnenje, da ta entree najbrže ni bil le goło naključje. Da smo imeli prav, nam je povedal te dni Wickham Steed v londonskem dnevniku »Sunday Times« s senzacionalnim razkritjem, da so v Rimu razpravljali o — razdelitvi srednje Evrope na nove grupacije. V svetovnem tisku se dandanes piše marsikaj, ustvarjajo se razne kombinacije in senzacije, ki so čisto zgrajene na zelo tenkih osnovah ali pa kar na izmišljotinah. Tako bi mislili tudi o alarmu lista »Sunday Times«, če bi članka ne bil napisal — Wickham Steed. Steed ni časnikar, ki bi se mu bilo treba loviti za senzacijami; v svetovnem tisku je njegov ugled tako velik in njegovo delo je tako resno in tehtno, da prav gotovo ne bi s svojim podpisom objavil nekaj, kar bi ne bilo osnovano na dejstvih. Če ponekod vendar dvomijo, kakor n. pr. pri pariškem »Tempsu«, je to le dokaz, da gledajo na svet preveč pošteno in ne morejo verjeti, da so Italijani, Madžari in Nemci zmogni takih peklenskih naklepov. Mi, za katerih kožo vadlajo, ne dvomimo. Verjeli bi tudi še več kakor je razkril Wickham Steed!

Steed je v omenjenem članku sporočil začudenemu svetu, da so o priliki Gömbösevega obiska v Rimu razpravljali o razdelitvi politične oblasti med Italijo v srednji Evropi ter na Balkanu. V zvezi s temi pogajanjmi, ki so se pozneje nadaljevala in se še nadaljujejo, je bil tudi rimski obisk bivšega guvernerja nemške državne banke dr. Schachta ter hitlerjevca Göringja in ostalih voditeljev nemških narodnih socialistov. To sodelovanje med Italijo in Nemčijo bi imelo, kakor pravi Steed, značaj tesne zveze. V srednji Evropi bi se osnovala podonavsko federacija s središčem v Budimpešti. V ta namen bi se decela razbilo sedanje stanje. Izginili bi v prvi vrsti Romunija in Jugoslavija. Romunija bi se razdelila tako, da bi dobila Rusija Besarabijo in Bukovino, Dobružo Bolgarija, Transilvanijo pa nova podonavsko federacija (Madžarska). Prav tako bi se razdelila tudi naša država. Hrvatska, Dalmacija, Bosna in Hercegovina bi pripadle podonavski federaciji kot nekakšna hrvatska skupina, ki kateri bi se dodelili tudi vzhodni del Slovenije, nekako Dolensko in vzhodni Štajersko, dočim bi ostali del Kranjske vzela Italija, Štajerske pa Avstrija. Dalmacijo bi seveda porzila tudi Italija. S to novo podonavsko

federacijo bi sklenili Italija in Nemčija carinsko unijo, h kateri bi morala preiti ali slej pristopiti tudi Češkoslovaška, v kolikor ne bi bila okrnjena.

Ta peklenski načrt se pa nanaša tudi na Balkan, na katerem bi se osnovala druga: balkanska federacija, ki bi jo tvorile Romunija in Srbija (kolikor bi ju še ostalo po delitvi), osamosvojena Črna gora, Albanija, Bolgarija in Grčija. Ta balkanska federacija bi bila docela prepuščena Italiji, ki bi jo eksploatirala politično in gospodarsko. Zaradi te kupčije so se, pravi Wickham Steed, odpovedali Nemci politični priključitvi Avstrije in aspiracijam na Južno Tirolsko. Obenem so se novi zavezniki domenili, da se ne bodo zavzemali za ponovno vzpostavitev dinastij na berlinskem, dunajskem, budimpeštanskem in drugih, zlasti nemških deželnih prestolih. Steed pa priznava v svojem poročilu, da ne ve, če so se Gömbös, Göring, dr. Schacht ter ostali kompanjoni sporazumeli že v vseh podrobnostih. Tudi mu ni znano, če sta se udeležila pogajanj oba nemška poslanika v Rimu (oni pri Vatikanu in oni pri Quirinalu), vendar je izvedel, da ima berlinska vlada poverila v tem oziru posebno misijo.

Omenili smo že uvodoma, da se nam Steedovo poročilo prav za prav ne zdi nikakršna senzacija, kajti iz pazljivega zasledovanja stremljenj Italije in njenih zaveznikov vemo, da jim je pred očmi ena sama želja: kako bi zbrisali s sveta Jugoslavijo in celo malo antanto, ki stoji na poti njihovim težnjam. V Italiji in na Madžarskem govore vendar že leta in leta odkrito o načrtih, ki se tesno strinjajo z odkritji Wickhama Steeda. In vemo še več: da tudi v Vatikanu ne gledajo z nasprotstvom na načrte za osnovenje neke večje katoliške države ali vsaj federacije, ki naj bi v srednji Evropi zamenjala razpadlo dvojno monarhijo Habsburžanov. Steed si torej vsega tega ni iznesel iz prstov. Iz tega pa sledi prvič docela jasno, kakšno usodo kujejo zlasti nam Jugoslovanom v Rimu, Budimpešti, na Dunaju, v Berlinu in v Sofiji. Sledi pa tudi načrt, prizadevač v prvi vrsti nas Slovence, ki bi bili v tem primeru zbrisani s sveta in razdeljeni med Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvatsko ter izročeni najstrašnejšemu zatiranju. Naša usoda bi se v tem primeru mogla primerjati samo še z usodo Armencev in Kurdev v Mali Aziji. Toda pravilno je dejal članek pariškega »Tempsa«, da se brez privoljenja Francije in Anglije ter brez nove vojne to ne da nikdar izvršiti. Ta grizljaj bi bil za naše sovražnike tako velik, da bi se z njim — zadušili.

Prelat Kaas novi mandatar

HITLERJEVI IZGLEDI SO DOKONČNO POKOPANI. MANDAT JE PREJEL VODITELJ CENTRUMA. PROGLAS NEMŠKE LJUDSKE STRANKE.

BERLIN, 25. novembra. Po včerajšnjih razgovorih in posvetovanjih z voditelji strank je državni predsednik von Hindenburg poveril mandat za sestavo novega kabineta voditelju centra prelatu doktoru Kaasu. Hindenburg se je namreč kot zaščitnik ustave prepričal, da se Hitler ni poslužil vseh možnosti za sestavo parlamentarne večine. Če bo prelat dr. Kaas uspel, se še ne more reči, na vsak način pa so vsi komentarji in napovedi, ki se nanašajo na njegovo misijo, le gole kombinacije. Mnogo verjetnejše je, da se bo iznova osnovala prezidialna vlada pod zopetnim vodstvom von Papena.

Vodstvo nemške ljudske stranke je izdalo komunike, v katerem izjavlja, da je nemška ljudska stranka vedno pripravljena sodelovati z vsako drugo stranko, ki navede pozitiven delovni program. Komunike stranke obsoja postopanje Adolfa Hitlerja, ki niti ni poizkusil stopiti v stik z drugimi državnozborskimi strankami. Iz tega se vidi, da je hotel uporabiti parlamentarizem samo za dosego svojega cilja, to je uvedbe diktature narodno-socialistične stranke. Nemška ljudska stranka stoji še vedno zvesto za predsedstvom državnega zbora.

Usodne posledice ameriške odklonitve

STRAH V ŽENEVI. NOVA ANGLEŠKA NOTA. TRGOVINSKE REPRESALIJE. V NEVARNOSTI SO LOZANSKI IN STRESKI SPORAZUMI, RAZOROŽITVENA IN SVETOVNA GOSPODARSKA KONFERENCA.

ŽENEVA, 25. novembra. V vseh političnih krogih je potisnilo komentiranje najnovejših poročil iz Washingtona vsa ostala vprašanja v ozadje. Najbolj prevladuje mnenje, da pomeni Hooverjev negativni odgovor v vprašanju vojnih dolgov nov element vznemirjanja v mednarodnih odnošajih in komplikacij, ki si jih nihče ni želel.

LONDON, 25. novembra. Takoj, ko bodo pogoji ameriškega odgovora na angleško noto popolnoma proučeni od vladnega kabineta, bo odposlana, ne da bi bila zamujena le minuta, druga nota Ameriki. V uradnih krogih se možnost suspenzije plačila ne smatra še za popolnoma izgubljeno. Hooverjev odgovor, da doslej še niso bila podana nobena dejstva od držav dolžnic, s katerimi bi se opravičila suspenzija decembarskih plačil, se smatra kot popolnoma pravičen. Nedvomno bo angleška vlada poslala Združenim državam novo noto, v kateri bo navedla vzroke, ki so jo prisilili, da je predlagala odgoditev plačila. Ta nota bo sledila po istem postopku, kakor je bil sprejet tudi od upniških sil na lozanski konferenci. V primeru pa, da se Amerika tudi poslej ne

bi vdala, bo Anglija anuiteto in obresti plačala, segla pa takoj po trgovinskih represalijah ki bodo zbolele Ameriko.

PARIZ, 25. novembra. Ameriška odklonitev moratorija je vzbudila v Franciji vihar ogorčenja in zagrenjenosti. Vsi listi naglašajo, da Francija nikakor ne sme plačati dne 15. decembra zapadajoče vsote 20.000.000 dolarjev. Prav tako odločno in vztrajno odklanjajo tudi stališče Amerike, da se vprašanje vojnih dolgov ne sme spravljati v nikakršno zvezo z reparacijami. Oficijozni »Temps« pravi med drugim: »Stališče Amerike bo povzročilo, da se bo moralo obnoviti vprašanje anuliranja lozanskega sporazuma ter ponovne uvedbe veljavnosti Youngovega načrta. Ameriško vlado bo v tem primeru zadela odgovornost za neuspeh ženevske razorožitvene konference in za nemožnost sklicanja nameravane svetovne gospodarske konference.« Enako stališče zavzema tudi »Journal« v svojem uvodniku, kjer pravi, da na ratificiranje lozanskega sporazuma o reparacijah po odklonilnem odgovoru Amerike sploh ni več mogoče misliti. Tudi sklepi konference v Stresi se ne bodo dali izvesti.

Ljubljanski ponarejevalski proces

PRIČETEK RAZPRAVE PRED VELIKIM KAZENSKIM SENATOM. OBTOŽENCI SAMI PREMOŽNI KMETJE.

LJUBLJANA, 25. novembra. Pred tukašnjim velikim kazenskim senatom deželnega sodišča se je pričel danes dopoldne senzacionalni proces v ponarejevalski aferi, v kateri nastopa znani posestnik in izreden risarski talent, Ivan Selan iz Suhadol v kamniškem okraju, kot glavni obtoženec. Gre za znano ponarejanje 100 in 1000-dinarskih bankovcev. Na zatožni klopi sedi 12 oseb, večinoma premožnih kmetov. Selan je sedel na isti zatožni klopi že leta 1928, zaradi sličnega delikta, vendar ga je takratno porotno sodišče oprostil. Kot risarskemu talentu prve vrste mu je bilo tedaj prekrbljeno službeno mesto v vojaškem kartografskem zavodu v Beogradu, ki ga je tudi nastopil. V novi službi je pa vzdržal le nekaj mesecev, nakar

se je vrnil domov.

Selan se zagovarja s tem, da so mu soobtoženci naročili, naj jim napravi 100 in 1000-dinarske bankovce, ki naj bi služili kot srečke pri neki gasilski loteriji. V celoti je bilo izdelanih 1000 stodinarskih, 350 tisočdinarskih in 400 desetdinarskih bankovcev, in sicer brez kontrolnih in serijskih števil. Od tega je bilo v okolici Ljubljane izdanih 20 bankovcev po 1000 Din. Zadeva pa se je razkrila, čim so se bankovci pojavili v javnosti in ugotovljeni so bili tudi ponarejevalci. Na dopoldanski razpravi se je čitala obtožnica, največjo pozornost pa je vzbudilo dejstvo, da so sokrivci sami premožni kmetje, med njimi tudi Ivan Dolinar, ki je daleč naokoli najboga-tejši mož.

Prekinitev ženevskih pogajanj

ŽENEVA, 25. novembra. Pogajanja, ki se vodijo z nemškim zunanjim ministrom von Neurathom, so kakor izgleda, začasno prenehala. Von Neurath je danes odpotoval v Berlin, da poda predsedniku republike maršalu Hindenburgu poročilo o poteku dosedanjih pogajanj, ki jih je imel z angleškim zunanjim ministrom sirrom Simonom in ameriškim delegatom Davisom. Von Neurath se bo vrnil v Ženevo v pričetku prihodnjega tedna in se pričakuje, da bo prišlo ob tej priliki do sestanka med Neurathom in Paulom Boncourjem, ni pa tudi izključeno, da bo prišel v Ženevo tudi francoski ministrski predsednik Herriot.

DRUGI NEMŠKI POSLANEC.

BEOGRAD, 25. novembra. Ker je vojvodinski poslanec Reselić odložil svoj mandat, je prišel na njegovo mesto v narodno skupščino Nemec dr. Hans Moser. Tako imajo vojvodinski Nemci sedaj dva poslanca.

Pred novo vojno v južni Ameriki

ŽENEVA, 25. novembra. Zunanji minister Ecuadora je izročil včeraj tainištvu Društva narodov spomenico, v kateri izraža svojo skrb zaradi napetih odnošajev med Kolumbijo in Peruom in vojnih priprav v obeh državah. Obenem izraža trdno prepričanje, da ta spor ne pomenja za Ecuador nobene škode in da bo mogoče ob tej priliki pravično in končno rešiti vprašanje obmejnega problema v ozemlju Amazonas.

GÖMBÖSEVA POT NA DUNAJ IN V BERLIN.

BUDIMPEŠTA, 25. novembra. V zvezi z vestmi o predvidenem potovanju ministrskega predsednika Gömbösa na Dunaj in v Berlin se izjavlja na merodajnem mestu, da so te vesti preuranjene, čeprav je gotovo dejstvo, da bo ministrski predsednik to potovanje tudi res napravil, nikakor pa ne pred polovico decembra.

Dnevne vesti

Akcija za gospodarsko osamosvojitve

K prireditvi Narodne obrambe.

Na obletnico zedinjenja, dne 1. 12. 1932, bo tudi letos v Mariboru že tradicionalni »Večer Narodne obrambe«. Prireditve bo v tukajšnji uniojski dvorani ter bo posvečena naši narodni meji in borbi za gospodarsko osvoboditev; pričela se bo ob 20.30, zaključila pa ob 2. zjutraj.

Prireditve NO združujejo ves narodni življenjski, ker je področje njenega dela mnogostoransko. Svoj delokrog pa prilagajajo NO vselej trenutnim krajevnim potrebam in se bavi samo z onimi nalogami in samo z onimi posli, ki bi sicer ostali neizvršeni. NO ne nudi svojim članom ničesar, pač pa zahteva od njih vztrajne pomoči v delu, času in denarju. Smoter NO je izven kroga njenega članstva; njeno delo je namenjeno narodni skupnosti; in v tej po potrebah narodove skupnosti pogojeni delavnosti tiči njena moč in upravičenost do obstoja.

Z letošnjim 1. decembrom začenja NO tudi v našem obmejnem predelu pokret posebno dalekosežnega pomena. Pod geslom »Svoji k svojim« organizira živahno propagando v korist domači delavnosti, kajti nujno potrebno je, da sledi narodnemu osvoboditvi tudi gospodarska osvoboditev. Dokler ne bo marala tujina naših poljedelskih proizvodov, ne moremo in tudi ne smemo niti mi imeti potrebe ali želje po izdelkih tuje industrije. Potrebno je zato, da omejimo potrošnjo tujih izdelkov le na one, ki jih sami ne proizvajamo, in še to samo na one, ki so za življenje res neobhodno potrebni. Potrebno je, da omogočimo s potrošnjo samo domačih poljedelskih proizvodov in samo domačih obrtnih izdelkov zaposlitev desetstisočim našim stradajočim brezposelnih, ki so doprinesli in morda tudi bodo še morali doprinesiti najtežje žrtve za narodovo svobodo. Podprimo domačo delavnost, ki je danes v času svetovne gospodarske krize edina v stanu poživeti domača tržišča in omogočiti lažjo prebroditev krize, katere marsikatera ostrina je tako huda samo zaradi lastne naše malomarnosti. Začnimo novo razdobje z energično in brezkompromisno borbo za potrošnjo samo domačih proizvodov in samo domačih izdelkov! Ne odnehajmo vse dotlej, dokler ne bomo tudi v gospodarstvu dosegli uspehov, kakršni so bili oni, ki so omogočili našo narodno osvoboditev. Obrnimo plod domače delavnosti v lastno korist!

Blagovolite zato dati vselj javnosti pobudo za vneto sodelovanje pri gospodarsko-obrambni akciji in udeležite se »Večera Narodne obrambe«, na katerem se sestanejo enkrat na leto vsi skromni obmejni delavci brez ozira na razlike, ki jih sicer morda razdajajo v vsakdanjem življenju. Zavedajmo se, da je le v slogi moč in le v skupnem naporu uspeh! Naprej za gospodarsko osvoboditev! — Svoji k svojim!

Iz učiteljske službe. V višjo položajno skupino je napredoval Stanko Poljanec v Mariboru; ostavko na učiteljsko službo je podala Amalija Kresnikova v Stopercih; premeščeni pa so: Vlasta Maslačeva iz Celja v Maribor, Marija Kernova iz Celja v Slovensko Bistrico, Angela Levstikova iz Maribora v Veliko Kikind in Marija Tavčarjeva iz Slovenske Bistrice v Veliki Bečkerek.

Iz železniške službe. Izpitate za prehod v višjo položajno skupino so napravili pri generalni direkciji v Beogradu uradniki tukajšnjih železniških delavnic: inž. Bogomir Wolf, inž. Jože Gruden, inž. Leopold Šaupah in tehnični uradnik Milan Mozetič. Izpit iz računsko-ekonomske stroke pri ljubljanski direkciji pa so napravili uradniški pripravniki: Rudolf Kessler, Rudolf Pecko, France Kosi in Milan Cilenšek ter zvančnika Alojzij Murans in Simon Šantel.

Upokojitve. Na področju ljubljanske železniške direkcije so upokojeni strojevodje: Friderik Barič, Anton Grobelšek, Alojzij Anderle in Alojzij Edelhauser ter vlakovodje: Ivan Kuštrin, Dominik Marion, France Mazek, Anton Dove, Stefan Mali, Josip Okorn, Josip Race, Mihael Rovar in Ivan Rankovič.

Iz mestnega sveta. Sinoči je imel mariborski mestni svet pod predsedstvom župana g. dr. Lipolda svojo sejo, na kateri je bilo podeljenih 13 uporabnih dovoljenj, 3 gradbene in uporabna ter gradbeno dovoljenje mestnemu Mladinskemu domu za postavitev gospodarskega posloja v Koroščevi ulici. Sprejet je bil tudi uradni predlog, da se zapre del Pobreške ceste med kralja Petra trgov in Tržaško cesto za prevoz z motornimi vozili in da se pripravi vse potrebno zaradi razlastitve Turkove hiše.

Vprašanje, kje bo stala pravoslavna cerkev — rešeno. Mariborska mestna občina je brezplačno odstopila pravoslavni župniji Jugoslovanski park, kjer bo zgradila svojo cerkev. Ta sklep mestne občine je te dni odobrila tudi banska uprava in je tako vprašanje, kje bo stala pravoslavna cerkev, ki je nekaterim delalo toliko preglavic in skrbi, končno rešeno. V svrhu čimprejšnje realizacije načrtov cerkve, ki bo nosila ime »Cerkve Lazarica«, sklicuje upravni odbor pravoslavne župnije zborovanje, ki bo v ponedeljek 28. t. m. ob 20. uri v dvorani Narodnega doma. Zborovanja naj se udeležijo pravoslavni verniki in prijatelji pravoslavne cerkve v čim večjem številu.

Spominsko svečanost ob obletnici smrti goriškega nadškofa dr. Sedeja priredi »Nanos« skupno z ostalimi nacionalnimi organizacijami v nedeljo 27. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki kazinski dvorani. Pridite, da se oddolžimo velikemu pokojniku!

Koncert Glasbene Matice v frančiškanski cerkvi. Na večer pred Marijinim praznikom 7. decembra priredi naša Glasbena Matica v baziliki Matere milosti koncert starih cerkvenih pesmi. Naše pesmi, ki se bodo pele, segajo v čas med leti 1550 in 1678, češke do l. 1531, poljske do l. 1646. Zastopani bodo skladatelji Gallus (Peteln), Orleandus Lassus, Palestrina in kot »najmlajša« Gounod z »Večerno molitvijo« in Giuseppe Verdi z velikim osmeroglasnim zborom »Te Deum«. Vse pesmi se pojejo v slovensčini in bodo tako vsakomur razumljive. Začetek točno ob 20. uri.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo 27. t. m. bosta v mariborskem gledališču dve predstavi. Kot popoldanska predstava se uprizori ob 15. uri Kreftova zgodovinska drama »Celjski grofje«, eno najuspešnejših del novejših slovenske dramatike. V Ljubljani, Mariboru in Celju so bili »Celjski grofje« sprejeti z nenavadnim navdušenjem. Na to predstavo opozarjamo zlasti mariborsko okolico. Zvečer ob 20. uri bo prva ponovitev »Boccaccia«, popularne operete, ki spada med najdovršenejša dela klasične operetne produkcije.

Ljudska univerza v Mariboru. Danes v petek 25. novembra ob 20.15 proslava 300 letnice rojstva slavnega filozofa Spinoze, ki je imel kot človek in filozof ogromen vpliv na izoblikovanje zapadne miselnosti. Predava rektor zagrebške univerze g. dr. Bazala.

»Sovji grad«, pravilčno igro za odrasle, priredi študentski Sokol jutri v soboto ob 19. uri, za otroke in mladino pa v nedeljo ob 16. uri na lutkovnem odru v dvorani Sokolskega doma.

Dijaški kuhinji v Mariboru so poslali neimenovani po prof. Richterju namesto cvetja na krsto pokojnega dvornega svetnika dr. Šorlija 50 Din; v spomin na velikega dobrotnika revnih dijakov rajnega msgr. dr. Antona Jerovška finančni ravnatelj dr. Josip Povalej, 200, prof. J. K. Vreže 100 in neimenovani iz mariborske okolice 50 Din. Odbor izreka vsem dobrotnikom najtoplejšo zahvalo!

Iz »Nanosa«. Redne pevske vaje se zopet nadaljujejo in bo prva jutri v soboto ob 20. uri. — Načelnik.

Božična drevesca. O sekanju in prodaji božičnih drevesc je izdala banska uprava posebno naredbo, s katero prepoveduje pod kaznijo sekanje mladih drevesc v nedorastlih gozdovih, če bi se s tem ogrožal razvoj ali obstoj teh gozdov. Posestniki ali prekupčevalci, ki prevažajo ali prodajajo božična drevesca, morajo dokazati njihov izvor s potrdilom županstva one občine, v kateri so bila drevesca posekana.

Službeni list dravske banovine objavlja v letošnji 93. številki: pravilnik o opravljanju državnega strokovnega izpita pooblaščenih inženjerjev: gradbenih, strojnih, ladijskih, elektroinženjerjev in arhitektov, nadalje pravilnik o opravljanju državnega strokovnega izpita diplomiranih inženjerjev in arhitektov ter razne objave iz »Službenih novin«.

Nova telefonska relacija. Te dni je bil odprt telefonski promet med Črno pri Prevaljah in Schwarzenbachom v Avstriji. Pritojba za triminutni pogovor znaša 1.55 zl. franka.

Zakaj se ne priložijo položnice? Mestno načelstvo je razposlalo te dni »Plačilne naloge« za plačevanje mestnega kuluka, toda brez položnic. Malokdo izmed zaposlenih ima priliko iti v urad. Bilo bi torej umestno, da se v bodoče vsaj priložijo položnice. Pa še to je pristavljeno: plačljivo takoj, torej brez roka, sicer 10% zamudne obresti! Zraven drugih nujnejših družinskih obveznosti je malo kateremu mogoče strogo slediti uradnemu povelju. Nujno je torej potrebno — posebno v času današnje gospodarske krize, — da se tudi pri davkih uvede plačilni rok!

Jezikovni čudež reklame za »Mesto čudežev«. Glasi se: »Zvočni kino R. K. v gostilni g. Fani Sluga Studenci igra v soboto ob 8. uri in v nedeljo ob 4., 6. in 8. uri Velefilm Mesto Čudežev Wir schalten um auf Hollywo. 100% nemški Motro golurn Najer tonfilm. Glasba pod vodstvom Oskaria Strausa. Film veselih iznenadenj in zdravega humorja, mornarski ples Romana Novara. Najveselejši nemški tonfilm, v katerem nastopajo Nora Gregor, Nora Shearer, Paul Morgan, Egon von Jordan, Greta Garbo Buster, Keaton, Adolfe Menjou.«

Dobave. Strojni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe glede dobave 500 lopat; do 7. decembra t. l. pa glede dobave 310 parov cokelj za pepelarje. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku).

Več obzirnosti bi bilo priporočljivo. Prejeli smo: Dne 18. tm. je bil pogreb pismonoše Alojza Festina od Sv. Lenarta, ki je umrl v mariborski bolnišnici. Bolnišnica je obvestila telefonično poštni urad pri Sv. Lenartu, da bo pogreb ob 15. uri. Pokojnik je bil med drugim tudi izvršujoč član lenarškega gasilnega društva in je zato društvo sklenilo, udeležiti se kolikor mogoče številno njegovega pogreba. Pogreb pa ni bil ob 15. uri, temveč že ob 14. in pol, tako da so vsi pogrebci, ki so prišli zraven številnega zastopstva gasilnega društva, zamudili pogrebni obred. Neki pogrebec je bil po naključju že ob 14 in pol na pokopališču ter je opozoril zastopnika pogrebnega zavoda, da je bil s strani bolnišnice določen pogreb ob 15. uri, da se namerava večje število udeležiti pogreba in prosil gospoda, naj pogreb odgodi. Zastopnik je pa odvrnil, da je stvar določitve ure pogreba stvar pogrebnega zavoda, da radi tega ne bo čakal in se je res pogreb tudi takoj izvršil. Ko so prišli od Sv. Lenarta pogrebci, je bil obred že opravljen, tako, da so prišli že skoraj zasuti gomili.

Iz Ormoža. V očigled veliki gospodarski krizi, ki še posebej stiska vinogradništvo Ljutomersko-ormoških gorj, sklicuje Vinarsko društvo v Ormožu, da pretrse vse možnosti samopomoči, za nedeljo 4. decembra 1932 ob pol osmih po rani maši v telovadnico meščanske šole veliko zborovanje vinogradnikov. Na zborovanju bodo poročali: narodni poslanec g. Lovro Petovar o današnjem stanju naših vinogradnikov in o trošarskem zakonu v zvezi z vinogradništvom; g. inženjer Zupanič o konzumu grozdja ter potrebnih ukrepih vinogradnikov ter g. ravnatelj Priol o našem sadjarstvu in našem notranjem in zunanjem trgu. Po poročilih predavateljev bodo sestavili zbirajočo resolucijo za mero dajna mesta, da s tem opozorijo na težke gospodarske razmere naših vinogradnikov, ki kličejo po nujni pomoči. Radi tega mora biti vsak vinogradnik na tem zborovanju navzoč!

Franc Jožefova grenčica služi izvrstno pri ledolodnih boleznih in boleznih na ledvicah, pri žolčnih kamnih in zlatenici.

Nezgoda pri delu. Zidarja Franca Terbosa iz Limbuša je doletela včeraj huda nezgoda. Padel je z zidarskega odra precej globoko, in si poškodoval hrbtenico.

Narodno gledališče

Repertoar.

Petek, 25. novembra: Zaprtó.

Sobota, 26. novembra ob 20. uri: »Boccaccio«. Premiera.

Nedelja, 27. novembra ob 15. uri: »Celjski grofje«. — Ob 20. uri: »Boccaccio«.

Suppejeva klasična opereta »Boccaccio«, ena najboljših operet, starejšega izvora, doživi premiero v mariborskem gledališču v soboto, 26. t. m. Ta opereta je še danes na repertoarju tudi največjih gledališč, kar priča o njeni odlični glasbeni kakovosti. Opozarjamo zlasti na uverturo, ki je biser klasične muzike. Vsebinsko je delo zelo zabavno in ima za glavnega junaka Boccaccia. V opereti je obdelanih nekaj njegovih novel ter nastopijo iz »Dekameron« znane osebe. (Fiametta, Beatrice, Feronella, Loterighi, Scalza, Lambertuccio in drugi). Glasbeno vodstvo ima kapelnik Herzog, režira g. Kuri Bachmann kot gost.

Pri ishljasi sledi na kozarec naravnega »Franc Jožefove« grenčice, popite zjutraj na tešče, brez muje izdatno izboljšanje črevesja, kar povzroči ugoden občutek olajšanja. Zdravniki strokovnjaki pripominjajo, da učinkuje »Franc Jožefova« voda sigurno in uspešno tudi pri kongestijah proti jetrom in danki, ter pri kroničnih žilah, hemeroidih, obolenih prostati in mehurjem katarju. »Franc Jožefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

»Srbska vojska i solunska ofanziva«. Naš brigadni general g. Svetozar Hadžić mi je posodil najzanimivejšo knjigo, kar sem jih kdaj čital, ki jo je pod gornjim naslovom izdal nam vsem dobro znani armijski general Milan Gj. Nedić, ki je sam bil duša vrhovnega poveljstva ob času solunske ofenzive. Knjigo mora poznati vsak intelektualec, ker sijajno in točno predločuje potek najvažnejšega dogodka v naši zgodovini, brez katerega bi ne bilo Jugoslavije. Za nas Slovence je velik moralni dobiček tega spisa v tem, da se točno ocenjuje soudeležba naših rojakov jugoslovanske divizije, ki so ramo od rami zavajevali od 15. septembra do 11. novembra 1918 vse ozemlje današnje Jugoslavije, izvzemši območje Zagreba in Ljubljane, ki nista bili zavajevani, ampak sta jih narodna sveta v Zagrebu in Ljubljani s svojima vojskama 14 dni pred dnevom splošnega premirja 11. novembra 1918. s svojima narodnima vladama, ki jih pisatelj nazivlja ministrstva, Avstriji iztrgala iz rok. Pisatelj sam je po sklenitvi premirja kot vodja vojne misije srbskega vrhovnega poveljstva stopil v Ljubljani v zvezo s slovensko narodno vlado, od katere je bil obveščen, da je na razpolago vrhovnemu poveljniku in vladarju Jugoslavije. Knjigo je izdala knjigarna »Napredak« v Beogradu in se lahko naroči preko vsake domače knjigarne.

Dr. Vekoslav Kukovec.

Specialist za kirurgijo dr. Mirko Čerňič, šef kir. odd. drž. bolnišnice ordinira od 14.—16. ure (razven nedelj in praznikov) v Ljubljani, Knafljeva 10 II. telefon 29-42. Zdravilni aparati: višinsko solnce, diatermija, tonisator, žarnica »Hala«, entercleaner, »Radium-emanator«.

Naše Melje je pošteno, pod tem naslovom smo priobčili včeraj vest, da je 14-letni Peter Čerče iz Melja, učenec IV. deške šole našel 4000 Din in jih oddal policiji. Vest pa ni točna. Učenec Čerče je oddal na stražnici na Aleksandrovi cesti najdeno listino, v kateri pa ni bilo denarja.

Ribji trg. Današnji ribji trg je bil dobro založen. Prodajali so sardelice po 10 Din, velike sardelice po 14 Din, morske rake po 18 Din in krape iz domačih vod po 16 Din.

Vreme. Obetajo nam izboljšanje vremena. Tlakomer je kazal davi pri 16 stopnjah 737.4, reduciran na ničlo pa 735.5. Toplotomer je kazal davi ob 7. uri 3.4 stopinje nad ničlo. Vlaga 93; padavin je padlo v pretekli noči 28 mm; vreme je mirno.

Deset metrov globoko je padel včeraj v Vukovskem dolu 27letni viničar Alojzij Kac in dobil pri padcu notranje poškodbe. Zdravi se v bolnišnici.

Napadi Turkov na slovensko ozemlje in na Maribor

PREDAVANJE ARHIVARJA PROF. BAŠA V LJUDSKI UNIVERZI.

O priliki 400letnice navala Turkov na starodavni Maribor, je priredila Ljudska univerza spominski večer, na katerem je predaval naš znan geograf in zgodovinar, ravnatelj arhiva g. prof. Franjo Baš o napadih Turkov na slovensko ozemlje in na mesto Maribor.

Orisal je zunanji politični položaj evropskih sil in ga primerjal s položajem Avstrije v 15. stoletju, ki je dal Turkom pobude, da so jeli napadati od notranjih bojev oslabiljeno državo. Od leta 1471. do 1681. napadajo in opustošijo Turki 15 krat naše ozemlje. Pred Mariborom se pojavijo turške čete prvič l. 1529. in potem še l. 1532. Tega leta je vodil vojaški pohod sam sultan Sulejman Veličastni. V obeh primerih je organiziral in vodil obrambo Maribora mestni župan Janez Wildenrainer, nekdanji hrabri kumpan frundsberških Landsknehtov in tedaj nič kaj umirjeni lišni posestnik mariborski, ki so mu prav zaradi vojaških izkušenj nesečani zaupali v tistih časih zaupno in častno poslanstvo župana. Staremu vojščaku ne bomo šteli v preveliko zlo, da se ni mogel otresti v premnogih prilikah utrjenih razvad, da je kajkrat nadlegoval brihke meščanke ter si sicer dovolil marsikatero bridko šalo.

Obakrat je Wildenrainer uspešno branil Maribor. Po odrejenem vojnem redu (Kriegsordnung) je Maribor razpolagal z vojno silo, ki jo je tvorilo 60 mož, razporejenih po stolpih ob obzidju. Sam Maribor je štel takrat tisoč prebivalcev.

Turški vpadi so se pojavili vzporedno z borbo deželnega kneza proti plemstvu, pozneje pa z borbo reformacije in protireformacije. V tistih razrvanih časih je kmet prvič smelo zahteval staro pravdo. Tako nam je razumljivo, da sta se postavili ob stran deželnega kneza dve mogočni sili: cerkev in meščanstvo, ki sta mu gmotno in moralno pomagali do zmage nad fevdalnimi puntarji in ga izdatno podprli v boju s Turki.

Prav zanimivo je po mnenju predavatelja dejstvo, da ne vzdržita dva vpada Turkov zgodovinske kritike, in sicer vpad l. 1396. in oni l. 1418. Napad l. 1396. na Ptuj je zamenjal bavarski poročevalec Hans Schildberger s porazom pri Nikopolju s pogromom in požigom mesta Ptuj l. 1397. po lastnih ljudeh, poslednjega pa z vpadom Madžarov v Radgono.

Prav živo nam je naš zaslužni in nikoli mirujoči domači zgodovinar, arheolog in geograf v eni osebi ter še pogosti predavatelj na vseh pozornicah kulturnega Maribora, orisal obdobje, ki je toliko važno za zgodovino naših rodov in ki živi tako silno življenje v naši narodni duši: v pesmih, pripovedbah in stoterih sporočilih, živih in mrtvih, enako prepričevalno zgovornih.

Gospodu ravnatelju Bašu prav topla hvala za vso plemenito vnemo, s katero nas vodi po davnih časih naše prošlosti.

Koprivc.

Roditeljski večer na Tezmem

Preteklo soboto je priredila tukajšnja šola roditeljski sestanek, ki je uspel nad vse pričakovanje ter se ga je udeležilo nad 80 staršev šole obiskujočih otrok. V uvodnem govoru je pojasnil šolski upravitelj neprecenljiv pomen takih večerov, ko se nudi prilika, da se roditelji in učitelji ne le medsebojno spoznajo, temveč tudi porazgovore o vsem, kar se tiče vzgoje otrok — o značaju, nagnenju in sploh o duševnih lastnostih dece, da se vzgoja olajša, pravilno izvaja doma in v šoli in da dom ne kvari in ne podira tega, kar je šola s težavo zgradila in ustvarila.

Temu uvodu je sledilo obširno in temeljito zasnovano predavanje učitelja Miloša Ledineka o moralni vzgoji otrok. Dasi se je predavatelj ves poglubil v snov, vendar še ni izčrpana; razprava se bo nadaljevala ter bodo tudi starši prispevali k tej temi, da se bosta slišali obe strani. To bo privedlo gotovo do vsestranske razčiščujoče debate. Učitelj Luknar je podal poročilo — o vzgoji dece k varčevanju in o načinu, kako naj dom

tu podpira šolo. Koncem predavanja je prečital več zelo zanimivih in značilnih spisov otrok prvega razreda višje osnovne šole. Iz teh spisov, ki so zrcalo otroške duševnosti, so starši lahko spoznali vpliv sistematičnega dela v šoli na otroško dušo, ki je sprejemljiva in dovzetna tudi za vse dobro in plemenito.

Po predavanjih so starši ostali do pozne ure med učiteljstvom. Razvil se je prav prijateljski in odkritosrčen razgovor, iz katerega je bilo razvidno, kako potrebni so taki sestanki in da je bil moralni uspeh tega prvega večera nad vse ugoden. Na prihodnjih večerih, ki se bodo ponavljali na posebno željo staršev vso zimo po enkrat na mesec, bodo nastopali tudi starši s predavanji, h čemer so se na željo učiteljstva nekateri takoj in radevolje prijavili. S tem bodo dobili roditeljski večeri šele pravi značaj in pravo smer ter bodo dovedli tekom časa sigurno do zaželenega cilja — da bosta šola in dom delovala roko v roki ter vzgajala otroke k vsemu dobremu in lepemu, da se njuno delo ne bo več križalo ter bo taka vzgoja rodila zanesljive in najboljše uspehe. Prihodnji sestanek bo sredi decembra.

Sport

Nov član LNP.

Na seji poslovnega odbora Ljubljanske nogometne podzveze se je sklenilo, da se sprejme za začasnega člana Gradjanski SK, Čakovec, ker je zadostil pogojem in se je predlagalo JNS, da ga sprejme za rednega člana.

Prvenstveno tekmo SK Svoboda (Ljubljana):SK Rapid,

ki bo v nedeljo ob 14.15 na igrišču ISSK Maribora bo sodil g. Deržaj iz Ljubljane.

Iz LNP.

Sporočila se, da bo redna glavna skupščina JNS v Beogradu 18. decembra t.l. S tem v zvezi naj klubi pošljejo eventuelno svoje samostojne predloge pravčasno preko LNP. Samostojni predlogi morajo biti izročeni tajniku LNPju najkasneje 6 dni pred skupščino.

Iz sekcije ZNS.

Po sklepu u. o. sekcije z dne 10. t. m. se imenuje za podzveznega sodnika g. Jože Jenko iz Maribora. Sodniki se opozarjajo, da so dolžni pri tekmah, ki jih bodo vodili, vnovčiti sodniško takso v višini kakor je predpisana, gl. objave v »Sportnem listu« št. 27, in jo odvesti v celoti tekom 48 ur sekciji obenem s poročilom o odigrani tekmi. Poročilo in taksa se morata poslati v priporočenem pismu.

Za tek osvobojenja

v spomin narodnega borca Toneta Vahterja, ki bo dne 1. decembra skozi Maribor, je veliko zanimanje. Po prijavah sodeč, bo sodelovalo preko 60 tekmovalcev, tako, da se more smatrati ta prireditev kot ena največjih lahkoatletskih prireditev v letošnjem letu.

Poljčane

Ob kravi je prišel. Pred dnevi je kupil na sejmu v Poljčanah Jurij Žgonc, doma iz Podgrada pri St. Juriju ob južni železnici, dve lepi kravi. Na poti domov se je ustavil v Ponikvi v gostilni Gobec, kjer se je malo podprl, živinčeti pa je privezal pred gostilno. Čez čas sta se kravi strgali z vrvi in ušli. Kljub temu, da jih išče že več dni, ju dozdaj še ni našel in je zadévo prijavil tukajšnjemu orožništvu. Ena krava je bila stara 4 leta in je sive barve, druga pa 9 let in je plavo lisasta.

Nogometna tekma Sokol Maribor I: SK Boč. Pred nedeljsko gledališko predstavo, ki smo o njej že poročali, so Mariborčani odigrali s SK Bočem nogometno tekmo, ki se je končala s 12:3 (4:2) v prid domačemu klubu. Za Maribor so zabili gole: prva dva br. Gala, tretjega pa br. Dobrila. Občinstvo je poteku igre z zanimanjem sledilo. Sodil je postajenačelnik g. Lovrec.

STAREJSIM OSEBAM

revmatične bolezni zagrenjujejo stare dni. Vam, ki trpite na revmatizmu, protinu, trganju, ishiasu, zobobolu in glavobolu, se priporoča masaža

ALGA

za masažo.

Masaža z ALGO vas krepi, osvežuje. ALGA je starejšim osebam pravi blagoslov.

Steklenica 14 Din. Oglas reg. pod S. Br. 25.892/32

Združene ameriške države — kraljestvo.

Na nekem majhnem otoku blizu Stockholma živi neki Američan, A. W. Nelson po imenu. Rodil se je v Ameriki kot sin švedskih staršev, smatra se pa za voditelja ameriških — monarhistov. V svoji majhni, skromni hišici neprestano izdeluje načrte o ureditvi ameriške države, kakor si jo zamišlja po svoji proklamaciji — ameriškega kraljestva. Ta Nelson si prizadeva, da bi postal eden angleških princev ameriški kralj. V mnogih brošurah, ki jih ta bogati čudak tiska in pošilja v Ameriko, razlaga svoje stališče, po katerem bi bila monarhija še edina rešitev za Ameriko, ki jo je demokracija uničila. Zdi se pa, da bo preteklo še precej časa, preden bo gospod Nelson mogel uresničiti svoje politične načrte, ker ima zdaj vsega skupaj šele 200 pristašev.

Poroka s tastom.

Naša slika ilustrira holandski zakon, po katerem pooblasti v Holandski Indiji živeči ženin lahko tasta, da popelje pred oltar njegovo nevesto in reče namesto njega usodni »Da!« Pred nami stoji stari profesor Hartog, ki se je poročil z nevesto za svojega sina na Javi.

Jože Kostanjevec:

Pred dva in dvajsetimi leti

Večeralo se je. Lahko kakor na ptičjih perotih je drčal brzovlak proti meji. Rahlo je šumelo po vagonovi strehi, enak dež je naletal in škropil po motnih oknih kupeja. Zadnje italijanske vasi so zaostajale in se izgubljale v ozadju, vedno višje gore so se nagibale in sklanjale na temnečo prgo.

Slonel sem v kotu in sanjal. O solnčnih krajih in zelenih rekah. O pestrobarnih vrtovih, o palmah in alojah. O dobrih ljudeh in srečnih deželah. In o domovini, stožni, zapuščeni in razdejani, po prostosti koprneči. Lepe so bile moje misli in silno žalostne.

Nobenega sopotnika ni bilo v kupeju. Tako tiho in samotno je bilo okoli mene, tako udobno kakor doma za toplo pečjo zimskega večera, ko brije zunaj burja in frče po zraku golomraznice. In ko se bliža čudovito razpoloženje, da izkone trpkost in srčna bol ter se umakne svetlim mislim, prihajajočim in hladnim kakor nočna rosa na oveneli travnik.

In v takšnem razpoloženju sem želel dokončati svoj izlet, ki sem ga bil napravljal na Binkoštno nedeljo l. 1910. iz Gorice do laškega Vidma in čez Pontabeli do Celovca.

Temno je že bilo, ko so zaklicali iz-

prevodniki »Pontabelja«. Njih glas me je zdrnil. Prvi disakord tistega večera. Zgradba mojih sanj se je hipoma zrušila, treba je bilo izstopiti.

Čakati sem moral pol ure na odhod proti Beljaku. Zavil sem v restavracijo tretjega razreda, menjal zadnje lire in si naročil čašo piva. V temnem kotu je sedela za mizo ostarela ženska laškega tipa, za daljšo mizo v nasprotnem kotu je sedel postaren gospod, naslanjajoč se na svoj sivi solnčnik in opazujoč izpod širokega slamnika mojo častljivo velikost. Skupaj z edinim natakarijem smo bili torej v tem obilnem prostoru samo štirje, a bili smo vsaj ljudje.

»Semkaj sedite, ne mudite se nikamor,« se je obrnil gospod proti meni.

Res sem prisedel. Naročil si je dvoje trdo kuhanih jajc in potrpežljivo čakal, da mu natakari postreže. Med tem je izpregovoril z menoj komaj nekaj besed, zadovoljil se je samo s tem, da me je natančno opazoval. Vsak hip so se ozrle njegove majhne rjave oči v mene kakor bi hotele prodreti nekam za skrivno zagrinjalo. Kdo ve česa so iskale. Hotel sem vstati in stopiti na peron, toda držal me je zopet, češ, saj je še mnogo časa in je boljše čakati v sobi kakor zunaj, kjer postaja že zelo hladno, ko piše ostra sapa in lije dež kakor iz golide. In res sem še obsedel, dasi mi je bilo neprijetno ob misli, da sedim zraven ka-

kega policijskega gospoda, ki je zavohal na meni, oziroma na mojem obrazu razbojniške ali celo panslavistične poteze in iz njih izvirajoče javnokvarljive težje.

Natakari mu je prinesel jajci. Prijel je prvo in vsekaj z nožem po njem. Takoj se mu je strlo med prsti in rumenjak in beljak sta brizgnila skozi nje. Grdo je zaklel ob tem iznenadenju in poklical natakarija: »Ali so to pri vas trdo kuhana jajca?«

»Dolgo so se kuhala, gospod, oprostite,« je mrmral natakari in topo gledal gospodove rumeno se cedeče prste. »Pa pri nas imamo drugačne kokoši, jim ne moremo nič ukazovati.«

Oni je rentalil in se brisal s servieto: »Pomislite, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi bil jajci spravil v zadnji žep svojega jopiča. In bi v kupeju nehoté in pozabljeni šli nanje sedel. Pomislite, človek, ki se vam pravi po krivici natakari! Zakaj vas niso dali učiti za kolomazarja? Znoreli so.«

Nisem se mogel zdržati smeha ob pogledu na debele, sedaj rumene prste. Nekdo zadovoljstvo me je obšlo ob njegovi jezi. Zakaj pa me je tako detektivsko opazoval! Toda delal sem mu krivico. Kakor se je pozneje izkazalo, je bil mož samo nenevaren nemški lesni trgovec, ki je hotel tudi mojo osebo povišati v nekaj enakega in skleniti z menoj bogve kako ugodno trgovsko zvezo. Kakor se

vidi, je bil dober poznavatelj ljudi. No, razšla sva se pozneje v Beljaku prijateljsko. Ko sem stopil zopet v vlak, je bil voz zaseden do zadnjega kotička. Tudi drugod ni bilo prostora. Prisiljen sem bil torej stati in sem se stisnil v kot na hodniku. K meni se je priklopil tudi trgovec. Malo preden se je premaknil vlak, so vstopili še trije potniki. Dva črna oblečena, tretji v sivem površniku. Vsi trije pa v trdih polcilindrih precej zastarelega datuma in s plavicami v gumbnicah. Dvakrat, trikrat so premerili hodnik in vagon, a nazadnje so se ustavili sredi hodnika. Večji med njimi se je naslonil ob šipo, manjši, s pozlačenimi naočniki na nosu, se mu je vstopil nasproti, da se ga je skoro dotikal s svojim začenjajočim se trebuhom. Oni v sivem površniku je stal nekoliko ob strani, se mugal ter vlekel in natezal svoje kratke plave brčice.

In začela se je predstava. Brezplačno. Vsi potniki, tudi oni, ki so že dremali po kotih, so začeli dvigati glave, poslušati in gledati. Precejšnje število nepovabljenih posetnikov premikajočega se cir-kusa!

»To da je kaj posebnega, kakšna umetnost? Takšno delo. Saj imaš šimelna, drugega ti ni treba, nego da izpolniš rubrike. Same ti povedo, kaj vpiši vanje, razumeš?« je vpil oni ob šipi.

(Konec jutri.)

Težnje naših sodarskih mojstrov

S KONGRESA SODARSKIH MOJSTROV IZ VSE JUGOSLAVIJE V CELJU.

V dvorani Celjskega doma v Celju je bil preteklo nedeljo kongres sodarskih mojstrov iz vse Jugoslavije, ki je potekel v znamenju prave stanovske zavesti in sloge. Priprave za kongres sta uspešno vodila načelnik mariborske sodarske zadruge g. Jernej Golčer in zaslužni ter agilni zadržni tajnik g. Senica. Kongresa sta se udeležila poleg sodarskih mojstrov iz skoro vseh krajev naše države tudi narodni poslanci Hajdinjak in tajnik Zbornice za TOI g. dr. Pretnar.

Kongres je otvoril in vodil zadržni načelnik g. Jernej Golčer, ki je najprej prisrčno pozdravil navzoče tovariše in zastopnike, nato pa podal prvi referat, v katerem je uvodoma orisal težek položaj, v katerega je zašel sodarski stan deloma zaradi splošne gospodarske krize, deloma radi premalo energične vsedržavne stanovske organizacije in neupravičenega izvrševanja sodarske obrti po šušmarjih. V nadaljnjih izjavah je ožigosil gostilničarstvo pivovarno v Laškem, ki izdeluje s svojimi uslužbenci sama sodčke za pivo, kar nasprotuje določilom obrtnega zakona in posega v pravice sodarske obrti.

Nato je povzel besedo g. Andrej Marčec, sodarski mojster iz Središča ob Dravi. Dejal je, da so hudi gospodarski pretresljaji, ki jih je povzročila svetovna vojna, zadali zlasti obrtnikom težke udarce. Takoj po naši nacionalni osvoboditvi se pridobitniki niso zavedli posledic, ki so nastale. Mlade države so potrebovale pridnih rok, sredstva so bila na razpolago in delo, ki je počivalo štiri leta, je bilo treba nadomestiti. Prva leta po vojni je bila obrt res zlata jama glede dela in denarnih sredstev, ko pa so se zaostala dela nadomestila, so se razmere spremenile. Padati je jela kupna moč konsumentov in leto za letom je postajala brezposelnost delavcev in mojstrov vedno večja. Pa je prišla še gospodarska kriza, ki je zajela tudi našo obrt v večji meri ko druge, čeprav je bila poprej živahna in dobra. Ko je bilo dela dovolj, se nismo spraševali, kdo upravičeno izvršuje sodarska dela in kdo ne in smo na ta način sami v lastno škodo pospeševali one elemente, ki so se zarili v našo stroko kakor zajedalci. Šušmarstvo je poglajlo močne korenine in se bohotno razcveto, da grozi uničiti našo nekdanj solidno stroko. Našel je nadalje več vrst šušmarjev, take, ki se sodarske stroke niso iznužili, trgovce z vinom, katere uslužbenci izdelujejo novo posodo pod pretvezo, da jo izdelujejo za lastno uporabo, in industrijska podjetja, pivovarne, tovarne cementa, mavca, kemikalij in raznih tekočin, ki prav tako škodujejo sodarski stroki, ker izdelujejo njihovi uslužbenci vso embalažo. Naglasil je: če bo šlo tako naprej, bo sodarska stroka popolnoma propadla in izvršuje obrtno opravilo bodisi s ali brez kritja, se zapleni takoj po prejeti prijavi vse orodje in material; d) Vse kazni se izrekajo po obsegu dela in zaslužka; e)

izumrla. Pozval je navzoče, naj se postavijo v bran za stare pravice, ki jih morajo ohraniti svojem naraščanju. Zadrževal je, da se poostre določbe obrtnega zakona, zlasti naj se črta poglavje, ki predpisuje kazni za šušmarstvo in naj se nadomesti z novim. Predlagal je, naj se vsi sodarski mojstri združijo v eno samo složno stanovsko organizacijo. Vrše naj se strokovna posvetovanja enkrat v Ljubljani, drugič v Zagrebu, Beogradu itd.

Na predlog sodarskega mojstra g. Marčeca so se takoj izjavili zastopniki iz bivše Kranjske, Hrvatske, Bosne, Hercegovine in Srbije, da pristopijo k zadruzi. Izvoljen je bil pripravljalni odbor, ki bo izdelal pravila za združitev. V odbor so bili izvoljeni Pavel Ledinek iz Maribora, Franjo Repič iz Ljubljane, Franjo Lugič iz Zagreba, Stipo Lugič iz Siska, Alojzij Lesjak iz Novega mesta, Martin Golob iz Ljutomera, Anton Kelc iz Ptuja in Ivan Medved iz Kranja.

K besedi sta se oglašila nato sodarska mojstra g. Alojzij Lesjak iz Novega mesta in g. A. Zvonar iz Slovenjgradca, ki sta se priključila izvajanjem svojih predgovorikov. Spregovoril je še narodni poslanec g. Anton Hajdinjak, ki je pozval navzoče k solidarnemu delu in nastopu ter zbornični tajnik g. dr. Pretnar, ki je obrazložil nekaj točk obrtnega zakona in se laskavo izrazil o kongresu.

S kongresa so poslali vdanostno brzojavko kralju ter ministru za trgovino in obrt. Nato je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

1. Pivovarom in industrijskim podjetjem, ki izdelujejo posodo, četudi za last-

no potrebo, naj se to izdelovanje prepove, ako znaša vrednost posode na pram vrednosti blaga, za katerega služijo, več kakor 5%. Prepove naj se tudi popravljanje sodov, ker spada v rokodelski sodarski obrt. 2. Vinski trgovci niso upravičeni ne izdelovati in ne popravljati sodov po svojih nameščenih. 3. Kazenske določbe in postopek radi šušmarstva naj se v obrtnem zakonu revidirajo in naj se v bodoče glase tako-le: a) Kdor neopravičeno izvršuje rokodelsko obrt, se kaznuje z globo 200—10.000 dinarjev; b) Kdor daje svojo obrtno pravico drugemu, ki ni upravičen izvrševati obrta in ga s tem krije, in oni, ki tako kritje sprejema, se kaznuje z globo od 500—20.000 Din; c) Kdor daje osebi, ki ni upravičena izvrševati rokodelski obrt, tako delo, se kaznuje z globo 200—10.000 Din; d) Vsakomur, kdor neupravičeno pri ponovnem primeru se izrečeta denarna kazen in zaporna kazen do enega meseca; f) Oblast, ki prejme prijavo o neopravičenem izvrševanju obrta, mora pospešno postopati in končati preiskavo ter izreči kazen najkasneje v 14. dneh; g) O uspehu preiskave in izvršeni kazni se mora vedno obvestiti tudi prijavitnik; h) Vsi oblastveni organi so osebno odgovorni za točno izvrševanje teh določb.

Strašen zločin turškega kmeta

Po poročilih iz Ankare, se je dogodila v vasi Bejeumi v Anatoliji strašna družinska tragedija. Neki kmet, po imenu Redžep, ki je imel dve ženi, je zvedel preteklo soboto, da mu je ena pobegnila od doma in se skrila pri svojem očetu. Redžep je brez besede snel s stene vojaško karabinko in odšel na dom svo-

jega tasta. Med njima se je razvil basen prepir, na koncu pa je Redžep oddal strel proti tistu in ga na mestu usmrtil. Po tem prvem uboju je planil v hišo, kjer je z velikim nožem zaklal svojo ženo in svojega otroka, ki ga je tedaj dojila. Nato se je vrnil na svoj dom, kjer je razbil s puškinim kopitom glavo tudi svoj drugi ženi. Potem jo je za lase odvel v bližnji gozd, kjer jo je razsekal na drobne koščke. Ko je končal svoje strašno mesarsko klanje, je polil vso svojo kolibo s petrolejem in jo zažgal. Ko je hiša zagorela z mogočnimi plameni, je zločinec pobegnil v gozd, kjer so ga orožniki po dolgem iskanju vendar izsledili in ga aretirali. Aretacij se strašni ubijalec ni niti najmanj upiral.

Ford je danes najbogatejši človek v Ameriki.

Velik trgovski list v Chicagu je nedavno objavil zelo zanimivo statistiko o premoženjskih razmerah ameriških milijonarjev. Iz te statistike je razvidno, da svetovna kriza ni prizanesla niti ameriškim bogatašem, ki so izgubili sorazmerno devet desetih svojega imetja. Milijonarska rodbina Vanderbiltova je bila po zadnjih borznih polomih v New Yorku najbolj prizadeta. Vanderbiltovi so izgubili pri tem tri četrtine svojega premoženja. Tudi stari John D. Rockefeller, ki je dolgo veljal za najbogatejšega človeka na svetu in so njegovo premoženje še leta 1920. cenili na najmanj 500 milijonov dolarjev, ima sedaj samo še 200 milijonov. Še večjo izgubo je utrpel znani industrijec Kodakovih fotoaparatov in izdelkov Eastman, ki je imel premoženje 400 milijonov dolarjev, po nedavni njegovi smrti so pa njegovi otroci podedovali samo 20 milijonov dolarjev. Sidney Mitchell, znani tovarnar, ki je nekaj časa konkuriral tudi Rockefellerju, je izgubil skoro vse premoženje, in to tudi o priliki zadnjega katastrofalnega poloma na newyorški borzi. Sedaj se smatra kot najbogatejši človek Amerike avtomobilski kralj Henry Ford, ki je srečno obdržal skoro vse svoje premoženje. Še bolj kakor milijonarji pa so bili prizadeti »mali« milijonarji. Število bogatašev, ki imajo več kakor 100.000 dolarjev premoženja, se je zmanjšalo v zadnjih 12 letih za 70%.

Novi kanali v Londonu.

Vsa velika mesta trpe zaradi prometnih nesreč. Relativno največ nesreč se zgodi v Londonu, čeprav gre večina prometa pod zemljo. Zda namerava mestna uprava zgraditi nove velike podzemeljske ceste, ki bodo v glavnem namenjene tovornemu prometu. Te nove ceste so zamišljene kot predori in bi znašala njihova skupna dolžina 130 km. Te ceste bi spajale 60 mestnih okrajev, v vsakem okraju pa bi bil zgrajen tudi velik kolodvor s skladišči, trgovinami in uradi, tako da bi tovarni promet popolnoma izginil z londonskih ulic in se bo razvijal le še pod zemljo. Ti predori bi se zgradili v teku 6 let, v tem času pa bi dobilo zaposlitev 150.000 delavcev. V novih predorih bi našlo nameščenih 38.000 delavcev.

Anglija, dežela tradicije

Naša slika predstavlja instalacijo novega višjega župana mesta Londona. Župan gre s svojimi predniki in drugim občin skimi funkcionarji v sprevedu v tradicionalni opravi na magi strat, da prevzame posle.

Kegljači!

Imenitno urejeno salonsko keglišče na razpolago. Restavracija A. Senica, Plazenski dvor. 0

Kavarna-restavracija A. Senica

novouprejena, kavarniške cene znižane. Točijo se le prvovrstna vina, izborna kuhinja. Sprejmejo se abonenti, kosilo 6 Din, dvakrat na teden s pečenko. 0

Pozor gospodinje!

Jutri v soboto in v nedeljo prvovrstna teletina od 6 Din, naprej samo v mesariji Zemljič, Kralja Petra trg 1. 3900

Opremljeno sobo,

solnčno, separirano, z električno lučjo oddam takoj ali s 15. decembrom. Stritarjeva ulica 5 I. Cena 275 Din. 3897

Dva lepa suha lokala

v sredini mesta s sonporabo telefona, pripravna za pisarno, delavnico, skladišče ali slično v bližini kolodvora s 1. decembrom oddam. Vpraša se v upravi »Večernika«. 3906

Enodružinska hiša,

novou zgrajena na prodaj. Pobrežje, Šolska ulica 5 pri Mariboru. 3909

Čedno opremljeno

solnčno in snažno sobo s vhodom. Izstopnic oddam boljšemu gospodu. Prešernova ul. 19. 3729

Kislo zelje

in skisane zelinate glave za sarmo dobite v trgovini M. Berdajs, Maribor, Trg svobode. 3758

Sprejemem dobro izurjenega prekaževalca (Selcher). Samostojna moč. Naslov Ivan Javornik, mesarija, Ljubljana, Domo-branska cesta 7. 3863

Jos. Tichy i Dr.

Konces. elektrotehnično podjetje Maribor, Slovenska ul. 16, tel. 2756, proizvaja elektroinstalacije stanovanjskih hiš, vil, gospodarskih objektov, zaloga motorjev, lestencev, svetilk, elektroinstalacijskega b laga po konkurenčni ceni. 1603

Britje 2. Striženje 4.

Brusimo britve, škarje, nože. Mlinska št. 8. 3886

Vpokojencl

ako želite svoj lastni dom v jako lepem mirnem in zdravem kraju, obrnite se po informacije na Miroslav Koželj, Maribor 5, Aljaževa 9. 3893

S 1. decembrom ali 15.

oddam trisobno stanovanje s kopalnico. Naslov v upravi. 3891

Sedaj ko prihaja zima

in vaših koles ne boste več rabili, nudi se vam prilika, da jih pustite temeljito osnažiti, emajlirati, poniklati, vse kroglične ležaje zbrusiti, tako da bodo do prihodnje spomladi zopet popravljena, kakor nova. Shramba koles in motorjev čez zimo. Hitra postrežba. Zajamčeno in solidno delo. Brezkonkurenčne cene. Priporoča se mehanična delavnica Jurstin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14. Zadostuje dopisnica, da pridemo na dom po kolo! 3890

Dve veliki Lutzovi peči

uporabni za pisarne, dvorane ali bančne prostore

ceneno na prodaj

Interesenti naj se zgledajo v upravi »Večernika« dne-
vno med 9. in 10. uro.

Zarnice
lestence
likalnike
kuhinjske aparate
izolirne žice
motorje
elektromaterijal
zvonce
telefone
radioaparate

kupite poceni v novi
elektrotehnični trgovini
Karol Florjančič
Maribor, Glavni trg 23